

ait idem Apostolus : « Adoptionem expectantes, redemptionem corporis nostri¹? » In tantum igitur adhuc expectatur redemptio corporis nostri, in quantum adhuc ex aliqua parte captivum est sub lege peccati. Unde et hic exclamans ait : « Infelix ego homo, quis me liberabit de » corpore mortis hujus? Gratia Dei per Jesum Christum » Dominum nostrum². » Ubi quid intellecturi sumus, nisi quia corpus quod corrumpitur, aggravat animam³? Cum ergo idipsum corpus jam incorruptibile recipietur, plena erit liberatio a corpore mortis hujus : a quo non liberantur, qui sunt ad pœnam resurrecturi. Ad corpus ergo mortis hujus intelligitur pertinere, ut alia lex in membris repugnet quidem legi mentis, dum caro concupiscit adversus spiritum⁴; etsi mentem non subjuget, quia et spiritus concupiscit adversus carnem : atque ita quamvis lex ipsa peccati captivum teneat aliquid carnis, unde resistat legi mentis ; non tamen regnat in nostro licet mortali corpore, si non obeditur desideriis ejus. Solent enim et hostes adversus quos dimicatur, et inferiores esse in certamine, et victi aliquid tenere captivum : quod in nostra carne quamvis sub peccati lege teneatur, tamen in spe redemptionis est ; quia ipsa vitiosa concupiscentia nulla omnino remanebit, caro autem nostra ab ea peste morboque sanata, et tota immortalitate vestita, in æterna beatitudine permanebit.

XXXVI. Subjungit autem Apostolus, et dicit : « Igitur » ego ipse mente servio legi Dei, carne autem legi peccati⁵. » Quod sic intelligendum est : « mente servio » legi Dei, » non consentiendo legi peccati ; « carne autem servio legi peccati⁶, » habendo desideria peccati, quibus etsi non consentio, nondum tamen penitus careo.

¹ Rom. viii, 23. — ² Id. vii, 24. — ³ Sap. ix, 15. — ⁴ Gal. v, 17. — Rom. vi, 12. — ⁶ Id. vii, 25.

Denique quid post hæc intulerit, attendamus : « Nulla » ergo, inquit, condemnatio est nunc his, qui sunt in » Christo Jesu¹. » Etiam nunc, inquit, quando lex in membris repugnat legi mentis, et captivum aliquid tenet in corpore mortis hujus, nulla condemnatio est iis qui sunt in Christo Jesu. Audi quare : « Lex enim spiritus » vitæ, inquit, in Christo Jesu liberavit me a lege peccati et mortis. Liberavit, quomodo, nisi quia ejus reatum peccatorum omnium remissione dissolvit, ut quamvis adhuc maneat, et de die in diem magis magisque minuatur, in peccatum tamen non imputetur?

XXXVII. Hæc itaque remissio peccatorum quandiu non fit in prole, sic ibi est lex ista peccati, ut etiam in peccatum imputetur, id est, ut etiam reatus ejus cum illa sit, qui teneat æterni supplicii debitorem. Hoc enim trajicit parens in prolem carnalem, quod est ipse carnaliter natus, non quod spiritaliter est renatus. Quia idipsum quod carnaliter natus est, quamvis reatu soluto non impediatur fructum ejus, tamen tanquam in semine olivæ latet, etiamsi propter remissionem peccatorum nihil oleo nocet, ei scilicet vitæ, qua secundum Christum, qui est appellatus ab oleo, id est, a chrismate, justus ex fide vivit². Hoc autem quod in parente regenerato, tanquam in oleæ semine, sine ullo reatu, quia remissum est, tegitur ; profecto in prole nondum regenerata, velut in oleastro, cum reatu habetur, donec etiam illic eadem gratia remittatur. Ex quo enim Adam ex olea tali, in qua nec semen erat hujusmodi, unde amaritudo nasceretur oleastri, in oleastrum peccando conversus est ; quia tam magnum peccatum fuit, ubi magna fieret in deterius mutatio naturæ, totum genus humanum fecit oleastrum : ita ut, (quemadmodum nunc in ipsis videmus arboribus), si quid

¹ Rom. viii, 1. — ² Id. i, 17.

inde in oleam gratia divina convertit, ibi vitium primæ nativitatis, quod erat originale peccatum de carnali concupiscentia traductum et atraductum, remittatur, tegatur, non imputetur: insit tamen, unde oleaster nascatur, nisi et ipse in oleam eadem gratia renascatur.

XXXVIII. Beata itaque olea, cujus remissæ sunt iniquitates, et cujus tecta sunt peccata: beata, cui non imputavit Dominus peccatum¹. Sed illud quod remissum tectum est et non imputatur, donec fiat in æternam immortalitatem plena mutatio, habet vim quamdam occultam, unde seminetur amarus oleaster, nisi et illic eadem Dei agricultura remittatur, tegatur, non imputetur. Non erit autem omnino aliquid vel in carnali semine vitiosum, cum eadem regeneratione, quæ nunc fit per sacrum lavacrum, usque in finem cuncta mala hominis purgante atque sanante, eadem caro per quam facta est anima carnalis, fiet spiritalis etiam ipsa, nullam legi mentis resistentem concupiscentiam carnis habitura, nihil carnalis seminis emissura. Sic enim accipiendum est quod ait idem Apostolus: « Christus dilexit Ecclesiam, et se ipsum tra- » didit pro ea, ut eam sanctificaret, mundans eam lava- » cro aquæ in verbo, ut exhiberet sibi ipse gloriosam Ec- » clesiam, non habentem maculam aut rugam, aut ali- » quid ejusmodi². » Sic, inquam, hoc accipiendum est, ut eodem lavacro regenerationis et verbo sanctificationis omnia prorsus mala hominum regeneratorum mundentur atque sanentur, non solum peccata, quæ omnia nunc remittuntur in baptismo, sed etiam quæ posterius humana ignorantia vel infirmitate contrahuntur: non ut baptisma quoties peccatur, toties repetatur; sed quia ipso quod semel datur, fit, ut non solum antea, verum etiam postea quorumlibet peccatorum venia fidelibus impetretur. Quid

¹ Psal. xxxi, 1. — ² Ephes. v, 25.

enim prodesset vel ante baptismum poenitentia, nisi baptismus sequeretur, vel postea, nisi præcederet? In ipsa quoque Oratione Dominica, quæ quotidiana est nostra mundatio, quo fructu, quo effectu diceretur: « Dimitte » nobis debita nostra¹, » nisi ab eis qui baptizati sunt, diceretur? Itemque eleemosynarum largitas et beneficentia quantalibet, cui tandem ad dimittenda sua peccata prodesset, si baptizatus non esset? Postremo regni cœlorum ipsa felicitas, ubi non habebit Ecclesia maculam aut rugam aut aliquid ejusmodi, ubi nihil reprehensionis, nihil simulationis erit, ubi non solum reatus, sed nec concupiscentia erit ulla peccati, quorum erit, nisi baptizatorum?

XXXIX. Ac per hoc non solum omnia peccata, sed omnia prorsus hominum mala, christiani lavacri sanctitate tolluntur, quo mundat Ecclesiam suam Christus, ut exhibeat eam sibi, non in isto sæculo, sed in futuro, non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid ejusmodi². Nam qui modo eam talem esse dicunt, et tamen in illa sunt; quoniam et ipsi fatentur se habere peccata, si verum dicunt, profecto quoniam mundi non sunt a peccatis, habet in eis Ecclesia maculam: si autem falsum dicunt, quia corde duplici loquuntur, habet in eis Ecclesia rugam. Si autem se dicunt habere ista, non ipsam: ergo se non esse membra ejus, nec se ad corpus ejus pertinere fateantur ut etiam sua confessione damnentur.

XL. De hac autem concupiscentia carnis, quam curavimus a nuptialibus bonis tam proluxa disputatione distinguere, propter novos hæreticos, qui cum hæc reprehenditur calumniantur, quasi nuptiæ reprehendantur; ut scilicet eam tanquam bonum naturale laudando, suum

¹ Math. vi, 12. — ² Ephes. v, 25.

pestiferum dogma confirmet, quo asserunt prolem quæ per illam nascitur, nullum trahere originale peccatum: de hac ergo carnis concupiscentia, beatus Ambrosius Mediolanensis episcopus, cujus sacerdotali ministerio lavacrum regenerationis accepi, sic breviter est locutus, cum exponens Isaïam prophetam, carnalem Christi nativitatem insinuaret: « Ideo, inquit, et quasi homo per universa » tentatus est, et in similitudine hominum cuncta sustinuit: sed quasi de Spiritu natus, abstinuit a peccato¹. » Omnis enim homo mendax², et nemo sine peccato nisi » unus Deus. Servatum est igitur ut ex viro et muliere, » id est, per illam corporum commixtionem nemo videatur expers esse delicti. Qui autem expers est delicti, » expers est etiam hujusmodi conceptionis³. » Numquidnam et sanctus Ambrosius nuptiarum bonitatem, ac non potius istorum hæreticorum, quamvis tunc nondum apparentium vanitatem, hujus suæ sententiæ veritate damnavit? Quod ideo commemorandum putavi, quia Pelagius sic laudat Ambrosium, ut dicat: « Beatus Ambrosius » episcopus, in cujus præcipue libris Romana elucet » fides; qui scriptorum inter Latinos flos quidam speciosus enituit, cujus fidem et purissimum in Scripturis » sensum ne inimicus quidem ausus est reprehendere⁴. » Pœniteat ergo eum, quod sensit adversus Ambrosium; ne pœniteat eum quod sic laudavit Ambrosium. Habes librum et molestia longitudinis, et difficultate quæstionis quam mihi fuit ad dictandum, tam tibi ad legendum negotiosum, quibus particulis temporum te invenire potuit aut potuerit otiosum. Quem profecto, quantum me Dominus adjuvare dignatus est, elaboratum inter ecclesiasti-

¹ Hebr. iv, 15. — ² Psal. cxv, 2. — ³ Ambrosius a Pelagio laudatus. — ⁴ Apud Ambros. lib. iii pro libero Arbitrio.

cas curas meas, non tibi ingererem inter publicas tuas, nisi ab homine Dei qui te familiariter novit audissem, quod tam libenter legas, ut etiam nocturnas aliquas horas lectioni vigilanter impendas.